

Minimering af navlebrok

Formål

At minimere forekomsten af navlebrok, som kan give øget frafald og dødelighed. Navlebrok benævnes herefter som brok.

1. Farestien – inden indsættelse

Grundig vask og udtørring

- Udtørring er det bedste middel mod bakterier
 - Stien er tør, når du måler den samme temperatur på betongulv og inventar
- Sørg for god planlægning af vask-/tomperiode, så der er tid til grundig vask og udtørring
- En tør stald sikres ved tilstrækkelig varmetilførsel og ventilation

2. Farestien – inden faring

- Undgå bolte m.m., der stikker op fra gulvet, så navlestrengene kan sidde fast og dermed beskadige selve navlen
- Undgå ru overflader, som giver sår og rifter på navlen

3. Farestien – omkring faring

Stien skal være ren og tør, så der kommer færre bakterier i navlestedet

- Inden den første gris fødes, fjernes gødningsrester, våd halm o. lign.
- Anvend blød strøelse, der ikke giver sår omkring navlestedet
- Halm og træmel giver færre sår end høvlspåner

4. Grisens navle

Hurtig optørring af navlestrengen er vigtig, så hullet til grisens bughule hurtigt lukkes

- Undgå afrevne navlestrengene eller -blødninger
- Antibiotikabehandling af pattegrisene har en gavnlige effekt på brok, hvis der er tale om en infektion i navlestedet. Tal med dyrlægen om præparat og resistensanalyse
- Klip ikke i våde navlestrengene - klip kun i tørre
- Den tørre navlestreng klippes i en længde af ca. 1 cm fra gulv
- Ved høj forekomst af brok kan joddybning af navlen afprøves
- Våde navlestrengene ved kuldudjævning kan vikles om ryggen på grisen, så risikoen for at navlestrengen sidder fast i gulv eller inventar reduceres

5. En sund og stærk gris har mindre risiko for brok

Gode managementrutiner er vigtig for at minimere forekomsten af brok

- En våd gris har nedsat modstandskraft, også overfor brok
- En våd gris har brug for ekstra varme
- God råmælksforsyning sikrer en sund og stærk gris
- Minimer flytning af grise, også i forbindelse med kuldudjævning

Lang navlestreng, med risiko for at sidde fast mellem spalterne.

Faktaboks

Normalt vil navlen tørre i løbet af ca. 8 timer

Praktiske erfaringer

Erfaringer, som ikke er underbyggede, tyder på, at voldsom håndtering af pattegrise giver øget forekomst af brok.

Undgå at løfte grisen voldsomt i bagbenene. Voldsomme og skæve ryk kan skade bugmuskulaturen.

Undlad at klemme på grisens mave/lyske, når du løfter den.

Minimering af navlebrok

Det er svært at se forskel på, om det er brok, cyster, bylder, arvæv eller flapper, som grisen har; det hele giver buler under maven. Brok skyldes en medfødt svaghed ved navlen, men kan også udløses af infektion omkring navlestedet inden for de første levedøgn. Brok forekommer i gennemsnit hos ca. 4 % af grisene ved fravænning og 30 kg, og oftest hos sogrise. Der er store besætningsforskelle. Navlebrok udgør den største andel af bulerne og behandles her.

1. Vask og udtørring mellem holdene i sektionerede farestalde er vigtigt for at sænke smittepresset i farestierne.

Ikke-sektionerede stalde rengøres med kost og skovl + tørdesinfektion, hvis det ikke er muligt at vaske uden gene for resten af staldens dyr samt sikre udtørring efter vask.

Der skal være tid til at udtørre stalden efter vask inden indsættelse af dyr. Det er ikke muligt at indsætte dyr samme dag som der vaskes, hvis stalden skal være tør.

Der skal bruges ca. 1 liter dieselolie pr. 3 m² gulvareal for at udtørre en stald.

Udtørring kontrolleres med IR termometer. Mål på gulvet, hvor der ikke er gulvvarme. Her skal temperaturen være den samme på gulv og inventar efter opvarmning til den ønskede rumtemperatur.

3. Hold en god hygiejne i stien ved at skrabe gødning bag soen væk.

Halm som redebygningsmateriale er godt. Våd halm fjernes inden faring, da det giver et dårligt nærmiljø for de nyfødte grise.

Der findes mange forskellige typer strøelse. Det vigtige er, at det holder stien og grisene tørre, og at det ikke laver sår på navlen.

Tørdesinfektion holder stien tør og reducerer smittetrykket i stibunden. Dosering jævnfør brugsanvisning for det pågældende produkt.

4. Navlestedet er åbent, når grisen fødes, hvorfor hurtig udtørring er vigtig. Hurtig opheling minimerer risikoen for infektion i navlestedet.

Navlestrengen vil tørre ud inden for ca. 8 timer. Nogle grise har atypisk våde navlestreng. Der findes ikke viden om, hvorfor der er denne forskel, men disse grise har øget risiko for brok. Derfor er det endnu vigtigere at håndtere disse grise efter forskrifterne.

Ryk i navlestrengen øger risikoen for brok og skal derfor undgås.

Er navlestrengen for lang, stiger risikoen for, at den sidder fast og rives af. Dette giver direkte adgang for bakterier i bughulen og øger risikoen for både infektion og navlebrok. Antibiotikabehandling har ofte god effekt. Behandlingsstrategi udarbejdes i samarbejde med besætningsdyrlægen (resistensundersøgelser mv).

Desinfektion af navlestrengen med jod viser tendens til mindre brok i nogle besætninger. Det er et stort arbejde at udføre det ved alle grisene. Anbefales derfor kun, hvis der er et stort problem med brok og øvrige tiltag allerede er iværksat.

5. For tidligt fødte og IUGR-grise har øget risiko for brok.

Stress, dårlig råmælksforsyning, frysende grise og dårlig immunitet samt flytning øger risikoen for brok. Derfor vil generelt gode managementrutiner i farestalden være med til at sænke forekomsten af brok.

Diarré hos pattegrise giver en dårligere stihygiejne og dermed større risiko for brok.